

चक्षुराद्ययाहस्यामूर्तस्वरूपं सर्वतः पाणिपादांत इत्यादिलक्षणं ॥ ४९ ॥ तदेव जीवस्य स्वात्मभूतं मुंजेषीकावत्पश्यति प्रज्ञाते तं सर्वत इत्युक्तलक्षणं कारणं उत्तज्य प्रविलाप्य देहेस्वस्वरूपं
 धारयन् मनो निगृह्य नृकेवलं निर्गुणं ब्रह्म पश्यति स एवं विद्वानसमाच्छरीरोदादूर्ध्वमुक्तम्यामुष्मिन् स्वर्गोके सर्वान्कामानान्वाप्यतः समभवदिति देहाभिमानकृतं भेदं त्यक्त्वा ऊर्ध्वकारणब्रह्म भावंप्राप्तं तत्रैव सर्वका
 मभुग्भूत्वान्मृताख्यैकैवल्यमभ्युत इति श्रवणात् ॥ ५० ॥ ग्रहसन्निव अहोवैवमरीचिकोदकतुल्येन संसारेणाहं भामित इति विस्मयेनेति भावः तदेवं तत्ब्रह्म एवं उक्तरीत्या ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ व्यामि
 सर्वतः पाणिपादांतः सर्वतोऽपि शिरोमुखः ॥ सर्वतः श्रुतिर्माहोके सर्वमावृत्य तिष्ठति ॥ ४९ ॥ जीवो निष्क्रान्तमात्मानं शरीरात्संप्रपश्यति ॥ स तमुत्सृज्य देहेस्व
 धारयन् ब्रह्म केवलं ॥ ५० ॥ आत्मानमालोकयति मनसा ग्रहसन्निव ॥ तदेवमाश्रयं कृत्वा मोक्षं याति ततो मयि ॥ ५१ ॥ इदं सर्वं रहस्यं ते मया प्रोक्तं द्विजोत्तम ॥ आपृ
 च्छेसाधयिष्यामि गच्छ विप्रयथा सुखं ॥ ५२ ॥ इत्युक्तः स तदा कृष्णमया शिष्यो महातपाः ॥ अगच्छत यथाकामं ब्राह्मणः संशितव्रतः ॥ ५३ ॥ वासुदेव उवा
 च इत्युक्त्वा स तदा वाक्यं मां पार्थ द्विजसत्तमः ॥ मोक्षधर्माश्रितः सम्यक् तत्रैवांतरधीयत ॥ ५४ ॥ कच्चिदेतत्त्वया पार्थ श्रुतमेकाग्रचेतसा ॥ तदापि हि रथस्य
 स्वं श्रुतवानेते देवहि ॥ ५५ ॥ नैतत्पार्थ सुविज्ञेयं व्यामिश्रेणेति मे मतिः ॥ नरेणाकृतसंज्ञेन विशुद्धेनांतरात्मना ॥ ५६ ॥ सुरहस्यमिदं प्रोक्तं देवानां भरतर्षभ ॥
 कच्चिन्नेदं श्रुतं पार्थ मनुष्येणेह कर्हिचित् ॥ ५७ ॥ न ह्येतच्छ्रोतुमर्हो न्योमनुष्यस्त्वामृतेऽनघ ॥ नैतदद्य सुविज्ञेयं व्यामिश्रेणांतरात्मना ॥ ५८ ॥ क्रियावद्भिर्हि कौ
 तेय देवलोकः समावृतः ॥ न चैतदिष्टं देवानां मर्त्यरूपनिवर्त्तनं ॥ ५९ ॥ पराहि सागतिः पार्थ यत्तद्वत्सनातनं ॥ यत्रा मृतत्वं प्राप्नोति त्यक्त्वा देहं स दासुखी ॥ ६० ॥
 इमं धर्मं समास्थाय येपि स्युः पापयोनयः ॥ स्त्रियो वैश्यास्तथा शूद्रास्तेऽपि यांति परां गतिं ॥ ६१ ॥ किंपुनर्ब्राह्मणाः पार्थ क्षत्रियावा बह्वश्रुताः ॥ स्वधर्मं रतयोनित्यं
 ब्रह्मलोकपरायणाः ॥ ६२ ॥ हेतुमच्चैतदुद्दिष्टमुपायाश्चास्य साधने ॥ सिद्धिफलं च मोक्षश्च दुःखस्य च विनिर्णयः ॥ ६३ ॥ नातः परं सुखं त्वन्यत् किंचित्स्यद्भरतर्ष
 भ ॥ बुद्धिमान् श्रद्धानश्च पराक्रान्तश्च पांडव ॥ ६४ ॥ यः परित्यज्य ते मर्त्यो लोकां सारमसारवत् ॥ एतैरुपायैः स क्षिप्रं परां गतिमवाप्नुते ॥ ६५ ॥ एतावदेव वक्तव्यं
 नांतो भूयोऽस्ति किंचन ॥ षण्मासान्नित्ययुक्तस्य योगः पार्थ प्रवर्त्तते ॥ ६६ ॥ इति श्रीमहाभारते आश्वमेधिके पर्वणि अनुगीता प० ऊर्नविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥ ॥ ६७ ॥
 श्रेणव्ययेण अकृतसंज्ञेन अज्ञातविद्यासंप्रदायेन ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ इमं धर्मं आत्मदर्शनार्थं ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ लोकसारं धनादि असारवत्तृणादिवत् यः परित्यज्य ते विवेकादिना परित्या
 गवान् क्रियते उपायैः शमादिभिः ॥ ६५ ॥ षण्मासानिति षड्विंशैस्तु युक्तस्य नित्ययुक्तस्य देहिनः आनंदः परमो गुह्यः सम्यग्योगः प्रवर्त्तत इति मैत्रायणीयश्रुतेः सुखसाध्यत्वादादरणीयो योग इत्यर्थः ॥ ६६ ॥